

QUARTET GERHARD

INTEGRAL DELS
QUARTETS DE CORDA
DE DMITRI XOSTAKÓVITX
(III)

03.08.23

–20.30 h

AUDITORI ESPAI TER

PROGRAMA

Integral dels quartets de corda de Dmitri Xostakóvitx (III)

DMITRI XOSTAKÓVITX (1906-1975)

Quartet de corda núm. 4 en Re major, Op. 83

Allegretto

Andantino

Allegretto (attaca)

Allegretto

Quartet de corda núm. 13 en Si bemoll menor, Op. 138

Adagio – Doppio movimento – Tempo primo

PAUSA

Quartet de corda núm. 8 en Do menor, Op. 110

Largo

Allegro molto

Allegretto

Largo

Largo

QUARTET GERHARD

Lluís Castán violí

Judit Bardolet violí

Miquel Jordà viola

Jesús Miralles violoncel

Durada aproximada del concert

1a part: **46 minuts**

Pausa: **20 minuts**

2a part: **23 minuts**

Una producció del Festival de Torroella i la Quincena Musical Donostiarra

COMENTARI

ELS CAMINS MUSICALS DEL DOLOR

Escrivia Pessoa (i ho cantava Toti Soler): «El poeta és fingidor / Fingeix tan completament / Que fins fingeix que és dolor / El dolor que de bo sent», i seguia: «I qui llegeix el que escriu / En el dolor llegit sent / No els dos que el poeta viu / Ans només el que ell no té». Ara substituïu poeta per músic, llegir per escoltar, escriure per compondre i us adonareu que el text de Pessoa continua sent cert.

La música és un dels camins del dolor. De vegades dolor físic, de vegades dolor de l'ànima. Amb la música ens arriba el dolor individual, el col·lectiu, el públic i el privat, el ritual, el simbòlic, el dolor recordat i també la premonició del dolor. Xostakóvitx és un dels grans compositors del dolor, potser el més gran del segle passat. Tard o d'hora, a la seva música sempre hi apareix el dolor. Dolor amarg sense esperança, dolor que no redimeix de res, dolor que de vegades es tenyeix cruelment de sarcasme.

Al seu *Quartet núm. 8* el dolor explota i pren una forma bàrbara, feréstega i salvatge. El *Quartet núm. 8* és una música que fa mal i, seguint Pessoa –«Sent ... el que ell no té»– trasbalsa a qui l'escolta.

El camí que avui acabarà amb el *Quartet núm. 8* s'inicia de manera força tranquil·la amb el *Quartet núm. 4 en Re major Op.83*, compost el 1949 i estrenat el 1953. Estem davant d'un dels quartets més clàssics de Xostakóvitx, no solament en el sentit que respecta l'estructura tradicional del quartet clàssic vienès, sinó també en el fet que el joc de tensió-distensió, expressat a través del contrast de tempo i de la varietat dinàmica, té lloc en tot moment dins d'uns marges raonables, per tractar-se de Xostakóvitx. Així i tot i, flotant enmig d'aquesta atmosfera endreçada, es percep un cert misteri indefinit, inefable i l'extinció final –perquè aquest quartet no acaba sinó que s'extingeix– resulta, si més no, inquietant.

El *Quartet núm.13 en Si bemoll menor Op. 138* data de l'estiu de 1970 i està format per un únic moviment que s'articula internament en tres

parts i forma una mena d'arc amb un inici i un final lents i un centre més intens en el qual ocasionalment es demana als músics –fet insòlit a l'obra de Xostakóvitx– que colpegin amb l'arquet la caixa dels instruments.

És important assenyalar que l'obra està dedicada a Vadim Vasilievitx Borisovski, viola del Quartet Beethoven, el conjunt que havia estrenat gairebé tots els quartets del compositor. Per aquest motiu, la viola és l'instrument protagonista i l'obra s'inicia i es tanca amb intervencions en solitari d'aquest instrument. Al llarg de l'obra apareixen en setze ocasions sèries de dotze semitons que, però, no es desenvolupen segons les regles del serialisme que el compositor sempre va considerar excessivament restrictives.

Una vegada més, el final és terrible i, en aquest cas, esgarriós. El viola puja fins a una nota altíssima, un Si bemoll a la tercera octava, i s'hi queda; s'hi afegeixen, *crescendo*, els dos violins. Un crit aterridor.

Al *Quartet núm. 8* el dolor explota i pren una forma bàrbara, feréstega i salvatge; és una música que fa mal i, seguint Pessoa –«Sent ... el que ell no té»– trasbalsa a qui l'escolta

El *Quartet núm. 8 en Do menor Op. 110*, compost el 1960, el més conegut dels quartets del compositor, està dedicat oficialment «a la memòria de les víctimes del feixisme i de la guerra». Anys més tard, el compositor hauria assegurat que el vuitè és un quartet autobiogràfic. Això és el que s'afirma a *Testimoni*, les suposades i controvertides memòries del compositor recopilades per Solomon Volkov, que van sortir de la Unió soviètica clandestinament i van ser publicades als Estats Units després de la mort de

Xostakóvitx, un llibre en el qual és molt difícil saber què és veritat i què no.

Abonaria la hipòtesi autobiogràfica l'aparició repetida (com en altres obres de l'autor) de la signatura musical del compositor, el grup de notes Re-Mi bemoll-Do-Si que en notació alemanya equivaldria a D-S-C-H, la inicial del nom i el principi del cognom de l'autor. Tot el quartet gira al voltant d'aquestes quatre notes que apareixen en tots els moviments. Sembla clar que Xostakóvitx ens parla d'ell mateix però, com sempre, de manera crítica. Com sempre, també, el dolor. Cridat al segon moviment, més somort i interioritzat, però no menys punyent, als altres.

És cert, com s'ha arribat a afirmar, que els tres acords repetits ràpidament moltes vegades al quart moviment serien una rememoració del codi de donar tres cops a la taula quan a les reunions es detectava la presència d'un informador del KGB? Potser és cert, potser no. Sembla poc probable. En Xostakóvitx tot és sempre incert, dubtós, tret del dolor.

Xavier Pujol

Perquè vols

vibrar **d'emoció**
amb tots els sentits

Perquè t'interessa
viure la cultura.

LA VANGUARDIA

BIOGRAFIA

QUARTET GERHARD

Considerat un dels quartets amb més projecció i identitat en l'àmbit europeu, el Quartet Gerhard es distingeix per la seva remarcable sensibilitat, pel so i per un respecte profund per la música com a un dels majors valors humans. Com a quartet, les seves principals influències han estat a Basilea (Rainer Schmidt), Berlín (Eberhard Feltz) i Hannover (Oliver Wille). A Hannover es diplomaren amb la primera matrícula d'honor en música de cambra de tota la història de la Hochschule.

Guanyadors de diversos premis nacionals i internacionals, el Quartet Gerhard ha actuat en escenaris internacionals importants com Elbphilharmonie Hamburg, Mozartfest de Würzburg i Heidelberger Frühling (Alemanya), la temporada de música de cambra Stadtcasino de Basilea (Suïssa), el festival de quartets de corda de Bordeus i el Festival Radio France Montpellier (França), la temporada Musikamera a La Fenice de Venècia (Itàlia) i al cicle Muzenforum a Bloemendaal (Holanda), entre altres. També han estat convidats a Festivals d'estiu de prestigi com Schubertiada de Vilabertran, Festival Pau Casals del Vendrell, Porta Ferrada i Verbier. És destacable el seu compromís amb la nova creació i han actuat en cicles i festivals de la projecció de Kunstfest Weimar, "Nuit de la creation" del festival d'Aix-en-Provence i a l'Arnold Schönberg Center de Viena.

Actualment, gaudeixen de tres residències artístiques: a l'Auditori Josep Carreras de Vilaseca, al Festival de Torroella de Montgrí i a la Quincena Musical de San Sebastián, on estan

oferint la integral dels quartets de corda de Dmitri Xostakóvitx. Des de la temporada 2022/23 formen part del circuit europeu Merita que els dona una nova acreditació internacional.

Les seves interpretacions han estat retransmeses per Catalunya Música, RNE (Radio Nacional de España), NDR i SWR (Alemanya), i BBC (UK) i France Musique (França).

Pel que fa a la seva discografia, cal destacar l'àlbum *Portrait* (Seed Music 2016), premi de la crítica al millor CD 2016, un llançament amb obres de Kurtág, Berg i Schumann (Harmonia Mundi International 2017) i un proper àlbum amb la discogràfica francesa Klarthe amb obres de Ramon Humet i Debussy.

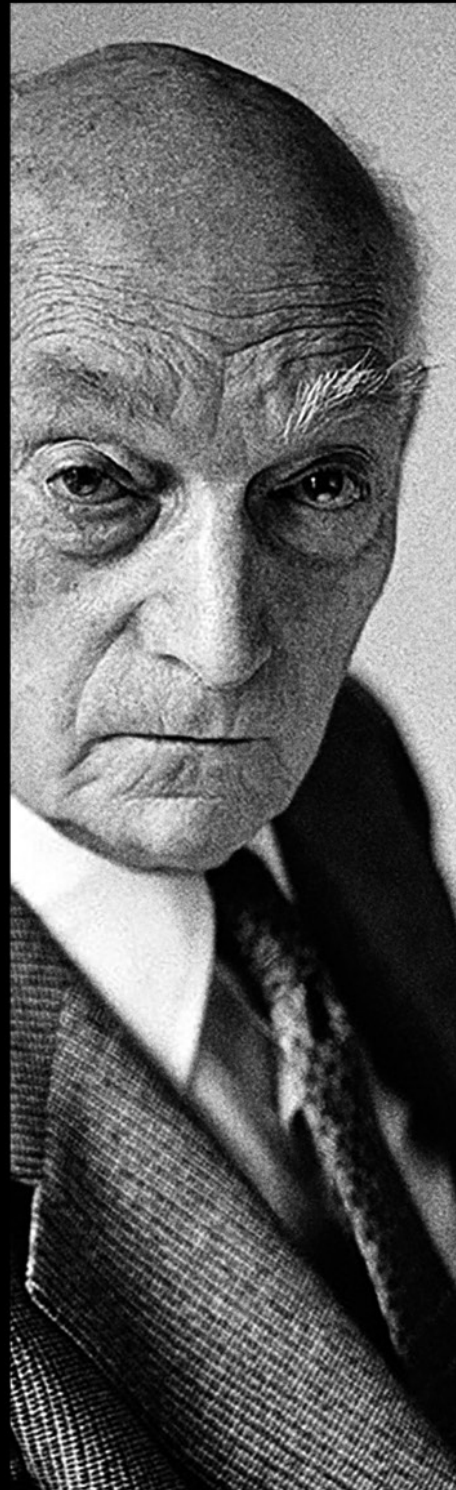
El Quartet Gerhard va actuar per primera vegada en el Festival de Torroella en l'edició de 2013 i hi va tornar en les edicions de 2021 i 2022.

T

**“PAU CASALS,
MOMPOU I TOLDRÀ”
3 NOMS PROPIS
DE LA MÚSICA
CATALANA**

CLUB DE CLÀSSICA

**TORROELLA
DE MONTGRÍ
CICLE DIVULGATIU
DE 3 CONFERÈNCIES
A càrrec de Joan Vives**

**07.10.23—11 h
«Pau Casals, l'home,
el músic, la pau»**

**18.11.23—11 h
“Frederic Mompou,
el des-compositor”**

**16.12.23—11 h
“Eduard Toldrà,
el noucentista”**

**Cal inscripció prèvia
Més informació a festivaldetorroella.cat**

PROPER CONCERTS

Divendres 4 d'agost - 20.30h
Palau Solterra-Fundació Vila Casas

LES SACQUEBOUTIERS

Florent Tisseyre, percussió
Daniel Lassalle, sacabutx
Grégory Daltin, acordió
Benoît Albert, guitarra

Vita Bella

«O Virgo splendens» del *Llibre Vermell de Montserrat*

El testament d'Amèlia, popular catalana

«Polorum Regina» del *Llibre Vermell de Montserrat*

El comte Arnau, *El noi de la mare* i *Un pobre pagès*, populars catalanes

Gaspar Sanz: Jácara i Canarios

Ryland Angel: *Salve Regina*

Julián Arcas: *El Postillón de la Rioja* i *La Saltarina*

Santiago de Murcia: *Tarantella*

Benoît Albert: *Odal' oud*

Driss El Maloumi: *Imtidat*

Ikuio Kondoh: *Pluie de Bambou*

Grégory Daltin: *Passeggiata*

Claudio Monteverdi: *Si dolce è'l tormento*

Lucilla Galeazzi: *Ah vita bella*

PREU

De 21 a 28 €

Dissabte 5 d'agost
20.30 h Auditori Espai Ter

GLI INCOGNITI

Amandine Beyer, violí i direcció

The bread of life

Concerti Grossi de Corelli & Händel

Arcangelo Corelli:

Concerto da chiesa en Re major, Op. 6/7

Concerto da chiesa en Sol menor, Op. 6/8

«Fatto per la Note di Natale»

Concerto da chiesa en Do menor, Op. 6/3

Concerto da chiesa en Re major, Op. 6/4

Georg Friedrich Händel:

Concerto grosso en La menor, Op. 6/4 /

Concerto grosso en La major, Op. 6/11

PREU

De 27 a 42 €

AMB EL SUPORT DE:

Organitza:

Amb el suport de:

Fundació Philippe Cousteau
"Unió dels Oceans"

Digitalització dels programes de mà:

Col·laboradors:

Mitjants oficials:

El Festival és membre de:

Festival de Torroella de Montgrí 2022

Facebook: @FestivalTorroelladeMontgri

Twitter: @Fest_Torroella

Instagram: @festivaldetorroella

#FestivalTorroella

#arecerdelafúriadelmón

www.festivaldetorroella.cat

